

ÅSELE.

(Västerbottens, förr Ångermanlands lappmark.)

Lapparna i Ångermanlands fjälltrakter, som anfört klagomål öfver sin besvärliga och långa väg till Umeå lappkyrka i Lycksele, hvarunder de legat och lydt sedan början af 1600-talet, afskiljdes till egen lappmarksförsamling under *Anundsjö* genom drottning Christinas bref 15 jan. 1648, däri nådigt tillstånd gafs till byggande af en kyrka vid Åselet. Församlingen, som i äldre handlingar stundom benämnes *Årsilla* eller *Orsilla*, skulle hufvudsakligen omfatta Hörnäs-, Bindahl-, Ormfjäll-, Ornäs-, Wapst- och Jämtelandslapparna. (*N. Törnell*, *Eccles. handl.*, h. 1. Sthm 1803, s. 47.) Den samtidigt till lappredikant förordnade her Olof Zachariæ fick äfven löfte om befordran till khdebefattningen i Anundsjö vid nästkommande vakans. Sådan inträffade redan 1650, och efter att ha tillträdt tjänsten därst., erhöll han af superint. Petrus Steuchius tillstånd att fortfarande få behålla själavården öfver lappförsamlingen, som alltså kom att utgöra annex under Anundsjö. Denna anordning stadfästes af kon. Carl XI 21 okt. 1686 med vilkor, att Anundsjökapellänen skulle stationeras i Åsele och helt aflönas utan någon statens gravation. Afsöndringen af Åsele till eget pastorat hade visserligen varit ifrågasatt likmätigt kgl. resolut. 2 okt. 1675, men först efter tvenne särskilda förordningar af 5 jan. 1696 och 12 dec. 1699 kom den till stånd år 1700.

Mot slutet af samma århundrade anlades i fjällbygden flera för lapparnas räkning afsedda kapell. Det enligt lappmarksdirektionens medgifvande 26 apr. 1783 bildade kapellaget i *Volgsjö*, där särskild präst anställdes och dit äfven Fatmomakke kapell räknades, upphöjdes genom kgl. bref 7 Maj 1799 till annex, fick 1804 namnet *Vilhelmina* och afsöndrades jämlikt kgl. förordn. 20 maj 1812 till eget pastorat (se inledn. till *Vilhelmina*). Två andra enl. lappmarksdirektionens beslut 25 nov. 1795 inrättade kapellag, *Viska* och *Bergvattnet*, utbrötos redan 1799 till särskilda gäll under namnen *Fredrika* och *Dorotea* (se resp. inledningar). I samband med dessa nybildningar föreskrefs, att *Lycksele* skulle benämnas *Sophia* och Åsele *Ulrika*, för hvilka namnförändringar dessa båda församlingar dock klokt nog betackade sig.

Planer på en kapellinrättning vid byn *Hällan* i södra delen af Åsele s:n voro 1820 så nära sitt förverkligande, att K. M:jt d. 8 sept. s. å. gaf sitt tillstånd härtill och beviljade byggnadsunderstöd af lappmarksdirektionens fonder, men saken fullföljdes ej af en eller annan anledning. (HST 1820, n. 10, 11.) I Åsele har sedan 1 maj 1909 jämlikt kgl. bref 30 nov. 1908 varit anställd en komminister, åt hvilken boställe uppläts å Kullerbacka hemman.

Under åren 1732-1820 fanns här i Åsele en lappskola, som sköttes af en prästvigd skolmästare och indrogs sistnämnda år. Numera finnas inga bofasta lappar inom socknen.

Kostnaderna för den första år 1648 upptimrade träkyrkan i Åsele bestredos af statsmedel, enl. uppgift 5- à 6,000 dlr kmt. Drottning Christina skänkte en mässkalk och patén samt en liten välljudande klocka, som numera tillhör Dikanäs kapell i Vilhelmina pastorat. Kyrkans bristfälliga beskaffenhet efter en nära 90-årig användning belyses på ett talande sätt i det protokoll, som uppsattes vid en af befallningsmannen Mårten Sandström, khden E. Sjöberg och pædagogen P. Forssberg den 6 jan. 1737 företagen besiktning. Stockarne och knutarne voro så illa hopfogade, att dagern på många ställen lyste igenom, med påföljd att snö och regn kunde blåsa in. På ena långsidan funnos tvenne fönstergluggar, hvardera med 4 gamla fönster och öfver altaret en likadan glugg, där emellertid ett fönster var utfallet och ersatt med en bräda, hvilket icke hindrade att snö blåste in på altaret. Genom det flata innertaket, som i likhet med golfvet bestod af dåligt lagda ohyflade bräder, rann »all den vätska, som igenom väggarna uti vinden inblåsa mände». Det var alltså på tiden att tänka på nybyggnad, och med bidrag af en af K. M:jt 30 maj 1738 påbjuden allmän kollekt uppfördes år 1748 under ledning af dåvarande pastorn i församlingen P. Forssberg en ny, aflångt 8-kantig träkyrka, som invigdes 6 jan. 1750. Storleken var emellertid så knappt tilltagen, att en utökning både till längd och bredd måste göras redan 1799. Midt på det brutna spånklädda taket satt en lökformig takryttare med vimpel och vid hvardera ändan af takåsen ett kors. Altarprydnad med ett par sidopelare omramade det stora korfönstret. - Beslut om uppförande af den nuv. tornprydda stenkyrkan, ett af Lapplands ståtligaste tempel, fattades 1844, grunden lades 1846, byggnadsarbetet pågick hufvudsakligen 1849-50 och invigningen förrättades 6 jan. 1852 af biskop I. Bergman. Byggmästare var N. H. V. af Trolle och den ledande själen i byggnadsföretaget v. pastor Ol. Lindahl. Kyrkan, som mäter i längd 75 alnar, i bredd 33 aln., har halfcirkelformadt kor och är genom två pelarrader uppdelad i tre skepp, midtskeppet högre än sidoskeppen. Den inre dekorationen bekostades med medel, som med storartad frikostighet skänkts af nämndeman Olof Christophersson i Söråsele, hvilken äfven förärade en ny storklocka.

PASTORER.

1. **Olaus Zachariæ Anzenius** (1648-52), komm. i Anundsjö, blef där äfven förord. till sockenskrifvare 19 nov. 1646, fick 15 jan. 1648 kgl. fullmakt som pastor i Åsele nyinrättade lappmarksförsamling med en årslön af 36 t:r spanmål och 40 dlr s:mt att utgå från Ångermanlandsräntorna samt erhöll expectance på khdebefattningen i Anundsjö vid nästföljande pastorsledighet därstädes, som inföll redan 1650 genom khde

Olaus Petri Kuuths död. Anzenius kom då att i egenskap av v. pastor förestå Anundsjö pastorat, hvilket han efter nådårets utgång tillträdde 1652. Efter särskildt medgifvande fick han på grund af sitt ringa och svaga pastorat behålla själavården äfven öfver Åsele församling ända till sin död år 1700, ehuru särskild khde redan 1696 var här utnämnd. Se vidare khdar i *Anundsjö* n. 6.

2. **Johannes Nicolai Beckius (Bechæus)** (1700), f. omkr. 1650 i Hsand. Med testimonium fr. stadens gymn. inskrefs han som stud. vid Upsala univ. 17 nov. 1673, var vice komm. i Vibyggerå 1681 och under-tecknar där årets mantalslängd in absentia rev. dni præpositi (Chr. Bosæi) tjänstgjorde därefter som adj. åt prosten Ol. Graan i Piteå samt blef 1688 pastor i Arvidsjaur, dit han ankom 8 juni s. å. Då Kgl. Maj:t på landshöfd. Douglas' och superint. Micranders underdånigst insinuerade memorial 5 jan. 1696 resolverade, att Årsilla lappmark skulle separeras ifrån Anundsjö pastorat, blef på samma gång Johannes Beckius förordnad till khde i det nya pastoratet, men fick först tillträda befattningen efter Anzenii död 1700 och afled hastigt på 19:de dygnet efter sin hitkomst. Naturligtvis undgingo lapparne ej misstanken att genom sin trolldom förorsakat det plötsliga dödsfallet.

G. m. *Marta Håkansdotter*, f. 1654, afled dominica Oculi (14 febr.) 1742 i Ullånger, 88 år g.

3. **Daniel Edin** (1701-08), f. på 1650-talet i Junsele s:n, son till bonden Salomon Danielsson i byn Eden. Intogs i Hsands gymn. 1676 och blef stud. i Åbo 1680. Han förordnades år 1687 i juli att uppehålla gudstjänsten i Jockmock som vikarie för den oduglige Andreas Marci Grubb, utn. våren 1693 till komm. i Åsele och bosatte sig här. Vid sammanträde i Hsands domkapitel 18 sept. 1693 taltes om »Orsilla lappmark, som nu blifvit enskildt pastorat, om dn. Edin, som blef dit förordnad i våras, kan anförtros att sittaa pastor. Därtill svarades af hr præsule, att han ingalunda vore duglig, och tycker man kunna taga någon allvarsam kaplan, som både unger vore och kunde resa kring i kotterne att förhöra lappallmogen i deras christendom och till gudeligit lefverne förmana och således i dess ställe sättia Edin igen. Præsul tyckte dn. Hambrin vara lämplig, men då får dn. Edin intet rum, och ingen kan taga honom derifrån med mindre han får någon annan lägenhet igen; oansedt han icke fått fullmakt, så blef han lijkwisst förvissad om tjensten förrän denna ordningen om pastoraten kom. Mr Chr. Anzenius (då design. khde i Piteå) begär, att hans fader må få söka K. M:jt att behålla Orsilla till annexa

under sitt pastorat Anundsjö nu som tillförne, det hr præsul gerna medgaf, om han kan något vinna.» Efter Beckii död erhöill Edin emellertid pastoratet år 1701, men afled redan 26 november 1708.

G. m. *Magdalena Rockstadia*, dotter af khden i Råneå Petrus Rockstadius och omg. m. efterträdaren. Hon var en duktig och rifvande kvinna, upptog nybruket Söråsele.

Barn: *Per*, pärlfiskeriinspektör, bodde en tid i Söråsele, d. på sin gård Bålsjö, Bjerträ, begr. i faderns graf i Åsele 24/2 1746; *Daniel*, borgare i Hsands, d. ogift; *Salomon*, herrgårdsfogde i Södermanland, d. i Åsele 19/8 1746, ogift; *Christina*, f. 1685, g. m. khden Erik Sjöberg i Åsele; *Gertrud*, g. m. pastor i Arjeplog Sjul Granberg, d. före 1724; *Brita*, g. 1) 1730 m. komm. i Arnäs Joh. Ekeblad, 2) 1738 m. hans eftertr. komm. Dan. Salin; 3) 1752 m. handl. i Umeå Carl Burgerus.

4. Mag. **Petrus Laur. Anzenius** (1710-11), f. 1680 (enl. *Grape* 1686), son till khden Lars Anzenius i Anundsjö. Inskr. i Hsands gymn. 1697, stud. i Upsala 29 aug. 1699, i Lund 1702, där han disp. pro ex. s. å., blef fil. mag. i Greifswald 1708, tilltr. som khde i Åsele 1710, men kom på grund af sjuklighet aldrig att här beträda predikstolen och dog 8 mån. efter tillträdet 5 jan. 1711.

G. m. företrädarens änka *Magdalena Rockstadia*. Åsele lappmarks gästgifveri tillades henne genom ett kgl. bref 19 sept. 1720 på allmogens besvär vid årets riksdag, men då befallningsmannen i Ångermanlands norra fögderi Olof Westman i 20 år innehaft denna syssla, därtill lagligen förordnad, återfick han samma tjänst 13/10 1724.

Tr.: De defensione sui, præs. *Haqu. Stridzberg*. Lundæ 1702.

5. **Erik Joh. Sjöberg** (1712-40), f. 1681 i Korsta, Sköns s:n. Föräldrar: bonden Johan och Brita Eriksdotter. Med testimonium från Hsands gymn., där han inskrefs 1700, stud. i Upsala 26 okt. 1704, v. kollega i Hsands skola 1705; prästv. till adj. i Sollefteå 1706, nådårspred. därst. 1708; pastor i Åsele 1712. I den relation om kyrkornas och skolornas tillstånd uti lappmarkerna, som Hsands domkapitel afgaf till Direktionen 16 apr. 1740, heter det: Pastoren Eric Sjöberg är den 18 jan. innevarande år med döden afgången, var 59 år gammal vid pass och tjänt vid denna församlingen uti 27½ år; blef aldrig mäktig det lappska språket, så att han därpå förmådde predika, och i de sista åren så orkeslös och bräcklig till hälsan, att Konsist. år 1737 blef föränlåtitt att förordna pædagogus Petrus Forssberg till vice pastor (RA. Eckl. direkt. handl.) Dödsorsaken var kolik.

G. 1/1 1709 i Åsele m. *Christina Edin*, dotter till khden Dan. Edin härst. n. 3. Hon afled i Gafsele 7/1 1776 i 92 året, stammoder för 10 barn, 34 barnbarn

och 33 barnabarns barn, inalles 77 efterkommande, af hvilka 53 då lefde. (Inrikes tidn. 1776 n. 45.)

Barn: *Magdalena*, f. 1709, g. 24/2 1727 m. länsmanen i Åsele Pehr Ingelsson Gafvelin på nybygget Gafsele, änka 1772; *Brita*, f. 1711, g. 20/2 1738 m. komm. Joh. Sarelius i Kemi, änka 1762 (N.-Torneå kb.); *Catharina*, f. i Åsele 28/1 1713, g. 1735 m. prosten Pehr Fjellström i Lycksele, *Johannes*, f. 22/5 1714, kontorskrifvare, d. ung; *Margareta*, f. 18/3 1716, g. 1) m. bokbind. och handl. Michael Westling i Umeå, 2) m. handl. därst. Abraham Widmark, d. i Lycksele 7/6 1805; *Daniel*, f. 25/4 1718, grosshandl. i Sthm, d. ogift 1782; *Christina*, f. 29/10 1719, g. 1) m. postmäst., rådman Anders Berger i Enköping, 2) m. skolmäst. därst. Erik Welstadius, änka 2:dra gången 18/12 1797, d. i Enköping 20/12 1807; *Anna*, f. 12/12 1721, g. m. skolmäst. i Lycksele Bernhard Ask, d. 12/11 1817; *Maria*, f. 28/4 1724, g. 1) m. kapten Henricius i Torneå, 2) m. handl. Zach. Wacklin i Uleåborg, d. där 15/10 1801; *Jonas*, f. 19/7 1727, sjöman, d. ogift på utrikes resa.

6. **Petrus Forssberg** (1741-49), f. 13 juli 1703 i Eds s:n. Föräldrar: bonden Israel Hansson i Forsmo och Kerstin Israelsdotter. Gymn. i Hsand ht. 1721, stud. i Upsala 17 nov. 1724. När en lappskola skulle inrättas i Åsele, anmälde sig studiosus Forssberg till pædagogtjänsten, och emedan konsist. ledamöter hade sig välbekant denne studiosi kvickhet, vackra uppförande och skickelighet till scholæsysslan, skulle han komma i behörig konsideration (Hdpr. 3/3 1731). Han inkallades 18 dec. s. å. af domkapitlet till att undergå prästexamen och prästvigdes följande dag för att blifva skolmästare i Åsele, hvars lappskola öppnades 1 jan. 1732, då *visitatio classica* äfven anställdes i församlingen. Förordn. 5 okt. 1737 till v. pastor under företrädarens bräcklighet och tjänstgjorde som nådårspräst efter honom, därvid han för skolebeställningen erhöll en stud. Nordqvist till hjälp. Nämnas 1740 såsom någorlunda frisk och såvida mäktig blefven språket, att han kommunicerar och examinerar katechesen utan tolk, förmodar dock med tiden sig kunna densamma umbära, sedan han nu får betjäna sig i språkets lärande af de böcker, som pastor Fjellström låtit utgå; har för öfrigt af församlingen goda vitsord om flit och drift i sina ämbetssysslors behöriga förrättande. Församlingen bestod af 40 skattlappar, utom ett antal s. k. ungsprintare samt 20 nybyggare, de förra svagare i sin kristendom, de senare nästan öfverallt väl grundade. På lappmarksdirektionens befallning och med ett anslag af 400 dlr kmt företog han en resa till Trondhiem 1741 för att rådgöra med biskopen därstädes, i hvilka afseenden det lappska omvändelseverket kunde förbättras. Vid pastor Sjöbergs död väcktes motstånd mot F:s antagande till pastor, hvarvid församlingen yrkade på ordentligt prästval, en rättighet som lappmarksförsamlingarna ej då ägde. Detta motstånd leddes förnämligast af pärlfiskeriinspektoren Per Edin i Söråsele, som klagade att F. i själfva

skolhuset slagit några lappar, hvartill ock kom någon enskild ovilja. Vid den prostvisitation, som lektor Elof Frisendahl å Konsist. vägnar för rättade för biläggande af tvisten, framkom att F. tillhållit lapparne väl strängt och kört ut ett par fulla lappar, som visat sig påträngande. De hade under den förflutna tiden, förrän Forssberg kommit att betjäna församlingen, fått lefva i ostyrighet och själfsväld, och vill dem nu ovanligt falla att undergå disciplin och rättelse, som detta enfaldiga folket likväl högeligen betarfvar. En fullkomlig förlikning kom till stånd, och Forssberg blef, sedan församlingen återtagit sin anhållan om ordentligt prästval, af konsist. 1 apr. 1741 utnämnd till pastor i Åsele. - Här verkade han till mycket gagn. Vid kongressen i Lycksele 1743 för lappska språkets och dess dialekters reglerande samt genom öfversättning af en del af psalmboken och katechesen hade han gjort lappmarkerna i gemen nyttiga tjänster, af egna medel användt mycken kostnad till nödiga byggnader vid präst- och skoleborden samt uppodlingar å därunder lydande ägor och eftergifvit 400 dlr, som han påkostat, ombesörja ny kyrkobyggnad m. m. Han utnämndes år 1748 till khde i Alfta pastorat i Hälsingland med tilltr. 1749, men fick där ej så godt vittnesbörd om sig. Vid prästmötet i Upsala 1751 föreslog han, att den borde blifva riksdagsman, som fordrade det minsta arvodet. Han uttalade ock sitt missnöje öfver att ha utsetts till att förätta komministervalet i Hogdal år 1752, han, som hade 16½ mil att färdas under det att prosten i Färila, som blott hade 8 mil, förskonades. På tinget 1763 bötfälldes han för öfverfall å en korporal. Sökte år 1764 prostannam och värdighet såsom den äldste i kontraktet, men hans begäran afslogs »i anseende till hans föröfvade oordentligheter och besynnerliga uppförande». Han hade år 1766 inlämnat till konsist. en skrift: »De 10 budorden i frågor och svar», som han fått af en Z. Rehnberg; konsist. tyckte skriften »likna ett paskill om rikets då församlade ständer, Gudsordet värärdt och ett groft gäckeri med hans hel. lag bedrifvet vordet». Ärkebiskopen, hvars råd i denna fråga inhämtades, »förklarade, att han, af skriften skulle göra det bruk, som med försigtighetens regler tycktes bäst sammanslå» (*Fant.*) Khden Forssberg afled 2 mars 1767. Ett porträtt af honom fanns i Åsele gamla kyrka.

G. 1734 m. *Margareta Elisabeth Sundius*, dotter till khden Olof Sundius i Boteå.

Barn, födda i Åsele: *Olof*, f. 30/10 1734, präst, faderns adj.; *Israel*, f. 2/6 1736, d. 26/5 1742; *Anders*, f. 25/1 1739, prost och khde i Giresta, Upl., d. 2/7 1816; *Petrus*, f. 14/10 1740, d. 22/5 1742; *Margareta Christina*, f. 12/3 1742; *Gustaf Adolph*, f. 15/9 1744, v. kommissionslandtmät., förfallen, d. i Karlskrona 1781; *Israel*, f. 25/5 1746.

7. **Erik Wallinder** (1749-65), f. 1704 i Junsele s:n, son till

bonden Salomon i Vallen. Han kallar sig som skolgosse i Hsand *Wallman*, under hvilket namn han äfven inskrefs som student vid Upsala univ. 6 sept. 1727, prästv. 2 juli 1730 till komm. i Jockmock, utn. till pastor i Arjeplog efter sin aflidne svärfader Sjul Granberg 1 mars 1732, fick som v. pastor uppehålla nådåret från apr. 1733 och tilltr. fullständigt pastoratet 1734. Vid sin ansökan om befattningen framhöll han sterbhusets beklagliga tillstånd, själf satt han i trånga villkor, hade ingen lön fått på ett år, men gjort sig så färdig i det lappska språket, att han anställde förhör utan tolk. Då Arvidsjaur nu återfick sin ställning som själfständigt pastorat, blef han transporterad dit som pastor redan 8 apr. 1735 och utnämndes slutligen till pastor i Åsele 3 nov. 1748 med tillträde 1749. I slutet af sin lefnad råkade han ut för äfventyret att blifva dömd förlustig sitt ämbete. Han hade näml. utan föregående lysning sammanvigt 2:ne par lappska fästehjon, men erhöll af Svea hofrätt den lindring i domen, att han ett år skulle afhållas från ämbetet (Hdpr. 21/1 1761), under hvilken tid hans adjunkt mag. Dan. Edin förordnades till v. pastor. Stor kostnad hade han nedlagt på förbättrande af prästbordet och på ett å dess skogsområde upptaget nybygge Torfsele, som dock blef honom genom kgl. bref 14 sept. 1762 frändömdt mot en ersättning af 2,220 daler 24 öre kmt för gjord åbyggnad och uppodling. Afled 23 febr. 1765.

G. 1731 m. *Magdalena Granberg*, dotter af khden Sjul Granberg i Arjeplog och Gertrud Edin. Hon erhöll dubbla nådår.

Barn: *Erik*, ägnade sin mesta tid åt uppodling af Torfsele, men blef därefter nybyggare i Yxsjön, Åsele; *Daniel*, färgare i Hsand; *Catharina*, g. i Hsand 17/5 1767 m. handl. Erik Sellström i Sundsvall; *Salomon*, d. 30/5 1745 i Arvidsjaur, 6 år 5 m.; *Christina*, g. m. Mårten Hansson i Lomsjön, Åsele, d. som änka 24/11 1821, 79 år; *Magdalena*, g. m. en länsman i Medelpad; *Brita* g. 27/5 1787 i Hsand m. artillerilöjtnanten Pehr Joh. Cedersparre, d. i Hsand 14/5 1810, 61 år; *Anna*, f. 1750, g. m. en inspektor Ahlman i Jämtland, d. i Hsand 22/9 1819, 69 år; *Gertrud*, ogift.

8. Mag. **Erik Er. Forsner** (1767-81), f. 1714, bondson från byn Forss, Nätra s:n. Inskrefs i Hsands gymn. ht. 1735, stud. i Upsala 9 okt. 1739, promov. fil. mag. 1749, prästv. i Hsand febr. 1749 till adj. åt prosten P. Fjellström i Lycksele. Då skolmästarebefattningen i Åsele 1756 blef ledig genom mag. O. Hedenstedts befordran till khde i Refsund, ansåg konsist., att Forsner ss. promov. mag. ej kunde förbigås vid tillsättningen (Hdpr. 20/2 1756). Han tilltr. maj s. å. I början af år 1762 begärde han befordran till lektorat i Hsand efter afl. P. Holmbom, framhållande sin tjänstgöring först som adj. i Lycksele i 7 år, sedan som skolmästare i Åsele 6 år, »under hvilken tid mig mött stor fattigdom och mångfaldiga besvär-

ligheter» (Direkt. handl.). Det var på hans klagomål, att företrädaren genom sitt nybygge Torfselet gjort intrång på skolbordets fiskerätt, som det åter lades under prästbordet. Utn. till pastor i Åsele 21 juli 1767 och afled 26 aug. 1781.

G. 1754 m. *Sofia Brita Ask*, f. 1731, dotter af skolmäst. i Lycksele Bernhard Ask. Vigseln förrättades af biskop Kiorning under en vitsitationsresa. Hon begärde nådår efter sin man i händelse hennes måg (E. Rhen) ej blefve pastor i Åsele. Afled här 3/5 1807, 76 år 1 m. g.

Barn: *Brita Christina*, f. 1756, g. m. v. past. och komm. Pehr Åhrberg i Länna, Södermanl., d. där 16/6 1789; *Anna Sofia*, f. 29/6 1758, g. m. skolmäst. Per Rådström i Lycksele i hans 1:sta g., d. 2/9 1814; *Jonathan*, sidenfabrikör i Sthm; *Johan Peter*, kryddkrämare i Sthm; *Eva Margareta*, g. m. en Edberg i Landskrona; *Sara Magdalena*, f. 16/5 1766, g. 1783 m. pastor Erik Rhen i Åsele; *Catharina Charlotta*, ogift, d. i Länna prästgård 29/6 1789 vid 20 års ålder; *Gustaf*, f. 1776, stud. 1789, handelsbokhållare.

Tr.: De nexu inter principium et principatum, præs. P. Ullén, Ups. 1746. - De unctione regum gentis Israëliticæ, præs. A. Boberg, ib. 1749.

9. **Magnus Degerman** (1783-98), f. 9 jan. 1724 i Altomta rusthåll i Viksta s:n, Upland. Fadern Olof Degerman från Degerbyn i Skellefteå, tidigare klockare och postinspektör i Luleå g. stad, blef 1723 kronofogde öfver Norunda och Örbyhus härad och inköpte Altomta för 5,000 dlr k:mt, men gick det förlustig för kronoskuld år 1735, då han äfven dog; modern Anna Brita Majman var kronofogdedotter från Piteå. I 1 à 2 år hölls sonen i Upsala katedralskola under konrektor Hedenbergs tillsyn. Efter föräldrarnes död emottogs han af komm. Er. Schæder i Själevad, som satte honom i Hsands skola och gymn., vilket han genomgick åren 1739-43. Blef stud. i Upsala 4 okt. 1743 och vistades år 1745 i 2 månader hos prostén Fjellström i Lycksele för att lära sig lappska språket. Aflade prästex. 23 sept. 1755 och prästvigdes till Skellefteåprostén P. Högströms medhjälpare, tjänstgjorde därefter i 8 år som adj. åt past. A. Alenius i Arvidsjaur samt dessutom 2 år som nådårspred. med 125 dlr km:ts lön, till dess han utn. till komm. i Sorsele, där han tillträdde 1767. Erhöll kgl. fullmakt 1780 å Ibs regala pastorat på ön Hven, men afsade sig tjänsten. (Hdpr. 9/8 1780.) På riksrådet Rudenskiölds förord blef han efter 17 års tjänst i Sorsele utn. till pastor i Åsele 4 sept. 1783 och verkade här i nära 15 år. Då Piteå pastorat blef ledigt år 1797, reste han ned till Sthm för att uppvakta konungen med anhållan att blifva vid tillsättningen ihågkommen, men insjuknade på hemresan och hann ej längre än till Bredbyn i Anundsjö, där han afled 15 febr. 1798, 74 år gammal. I sina predikningar brukade han inblanda främmande ord, ss. paradox, totaliter, var särdeles

älskare af sång och fordrade den i synnerhet af barnen. I 42 år hade han tjänt i lappmarken med nit och oförvitlighet i svagt aflönda sysslor.

G. 1766 m. *Anna Barbro Alenius*, f. 1740, dotter till khden And. Alenius i Arvidsjaur. Änkan, genom mannens bortgång försatt i bekymmersammaste utsikt om framtida bärgning, erhöll 2 nådår 16/10 1798. Hon afled i Åsele 24/6 1814.

Af barnen, 3 söner och 6 döttrar: *Nils Peter*, f. 27/1 1768, länsman i Åsele, d. 1/12 1823, drunknade af våda i en brunn på Åsele kyrkplats; *Hedvig Sofia*, f. 1772, g. 25/3 1802 m. förvaltaren Sven Svensson Söderberg på Nybruket; d. 6/1 1803 i barnsäng; *Maria Elisabeth*, f. 1774, g. m. ekonomieombudsmannen Per Erik Edin i Åsele, d. 23/12 1819; *Eva Christina*, f. 1777, g. m. pastor Erik Millén i Åsele; *Sara Margareta*, f. 1780, g. 20/10 1816 m. pastor i Dorotea Jonas Nensén, frånskiljd, d. i Åsele 23/1 1862; *Anna Brita*, svagsint.

Efter pastor Degermans död afskiljdes Fredrika och Dorotea pastorat.

10. **Erik Rhen** (1800-11), f. 16 nov. 1751 Föräldrar: khden i Älfkarleby, sedan i Piteå Erik Rhen och Elisabeth Catharina Gedda, som blef omgift m. khden Axel Örnberg i Burträsk. Inskrefs i Piteå skola 1763, stud. i Upsala 25 okt. 1768; såsom stipendiat lärde han sig åren 1769 och 1770 i Jockmock lappska språket. Prästv. 29 mars 1776 till past. adj. åt E. Lindahl i Lycksele; utn. till skolmästare vid lappskolan i Åsele 1782 samt fick fullmakt såsom pastor Åsele 28 dec. 1799 med tilltr. 1 maj 1800. Under sin skolmästaretid erhöll han landshöfd. tillstånd 16 febr. 1784 att under namn af Kullerbacka nybruk få intaga och i 50 år inneha vissa å Åsele skolebord 25 sept. 1783 utsynta lägenheter.¹ Han afled 30 juli 1811 i Nätra, där han vistades för brunnsdrickning, blef ock där begrafven.

G. i febr. 1783 m. *Sara Magdalena Forsner*, dotter till pastor Er. Forsner i Åsele n. 8. d. på Kullerbacka 26/12 1828 af nervslag.

Barn: *Elisabeth Sofia*, f. 23/11 1783, g. 15/4 1816 m. bonden och gästgifvaren Erik D. Gafvelin i Gafsele, d. där 9/5 1852; *Abraham Bernhard*, f. 22/2 1787, past. adj. i Lycksele, d. 4/5 1817; *Erik Samuel*, f. 1791, landtmätare, bosatt å Kullerbacka, d. i Sorsele 1860; *Christina Magdalena*, f. 1/5 1792, g. 2/2 1812 m. expeditionsfogden Erik Holmström i Lycksele, d. i Umeå stad 28/6 1877; *Gustaf Edvard*, f. 13/11 1795, khde i Älfkarleby, d. 15/12 1865; *Eleazar*, f. 13/4 1801, d. 16/5 1802; *Anna Carolina Mathilda*, f. 21/2 1803, d. ogift på Kullerbacka 29/12 1825; *Eleazar*, f. 3/3 1805, kronolänsman i Dorothea, d. där 2/9 1877; *Elias Gideon*, f. 3/7 1807, kyrkvård i Åsele, bosatt å Kullerbacka, d. 19/9 1880; *Brita Catharina*, g. m. s. m. adj. Mårten Strömgren, änka 1825; *Sara Lovisa*, g. 2/4 1826 m. målaren och bonden Mårten

¹ Då Åsele lappskola jämlikt ggl. bref 9/9 1818 skulle indragas, beslöts att Kullerbacka, utvidgadt till ett 1/4 mantal, skulle för möjliga framtida behof oförtryckt bibehållas, men öfriga 3/4 mantal af skolebordet försäljas. Kullerbacka, som år 1835 återföll till kronan, blef genom ggl. bref 13/11 1908 upplåtet till prästbord åt innehafvaren af en nyinrättad komministratur i Åsele.

Lindström, Fredrika; *Eva Agata*, g. m. bruksinspektör Höjer på Galtströms bruk i Medelpad.

Vilhelmina pastorat afgick efter nådårens slut.

11 **Erik Millén** (1814-23), f. 27 juli 1763 å Solvall, Sollefteå, son af kommissionslandtmät. Erik Mellin och Elisabeth Sundius, båda af prästsläkt: fadern khdeson från Löfånger och modern prostdotter från Sollefteå. Sonen Erik blef gymn. 1779 i Hsand, stud. i Upsala 1784, där han under sin utbildning vistades, frånsedt en tids kondition i Gefle; prästsv. till adj. åt prosten d:r Hasselhuhn i Sollefteå. 20 sept. 1789; adj. åt komm. Kåhre i Hackås 1794, past.adj. hos khde M. Degerman i Åsele 1796. Under sin tvååriga tjänstgöring härstädes lärde han sig lappska, så att han kunde förordnas till nådårsprest efter khdens död 1798; blef vice skolmästare i Åsele 1801 samt ordinarie 19 maj 1802 efter Erik Rhen. Vid dennes död förordnades Millén till pastoris curam gerens 1811 samt till ordinarie pastor 9 mars 1814 med bibehållande af skolmästarebefattningen, till dess skolan indrogs år 1820. Efter att en längre tid dragits med vacklande hälsa, afled han 21 juni 1823 af vattusot. Hans lefnadsbana präglades af ett kristligt fromt sinne och troget uppfyllande af kallet och plikterna.

G. m. *Eva Christina Degerman*, dotter af pastor härst. Magn. Degerman n. 9, d. 31/12 1854, 77 år.

Barn: *Babba Lisa*, f. 8/7 1799, d. af lungsot 28/8 1816, 17 år 1 m. 20 d.; *Eric Magnus*, f. 29/6 1801, d. 2/12 s. å.; *Eva Erica*, f. 26/11 1802, g. 17/9 1826 m. bonden Nils Jönsson på nybygget Borgen i Åsele; de flyttade sedan till ett inköpt hemman Stennäs i Fredrika, men hon dog 27/4 1838 på 3:dje dagen efter ankomsten dit; *Anna Greta*, f. 18/4 1805, g. 1/2 1826 m. kapellpred. i Alanäset P. Söderlind, änka 1841; *Johan Anton*, f. 10/1 1811, teol. dokt., biskop i Karlstads stift, d. 11/9 1863 i Sthm under riksdagen; *Carl Erik*, f. 15/3 1815, folkskollärare i Dorotea.

12. **Aron Sollén** (1826-28), f. 29 aug. 1768 i Öfverlänäs. Föräldrarne, Aron Sollenius och Ingeborg, voro ett fattigt torparefolk på Staberg under Holms säteri, men flyttade sedan till Hsand, där fadern blef byfogde och brandvakt. Sonen insattes i stadens triv.-skola okt. 1784, blef gymn. okt. 1790 och hade under gymnasietiden kondition ett år hos komm. Forsström i Attmar, sedan 1½ år hos handl. Pehr Saltgren i Hsand. Stud. i Upsala mars 1794, prästsv. 31 maj 1795 till komm.adj. i Boteå pastorat, erhöill konstitutorial som predikant vid Gålsjö bruk 9 maj 1798, kallad af patronus, revis.sekret. J. Nordenfalk; past. adj. i Nordmaling maj 1802; utn. till pastor i Fredrika lappmarkspastorat 19 dec. 1809, tilltr. 1 apr. 1810; erhöill transport till Åsele pastorat i mars 1824,

tillträdde 1 maj 1826 samt introducerades nyårsdagen 1 jan. 1827 i samband med då pågående biskopsvisitation härst. Kort blef hans verksamhet i denna församling, ty han afled redan 12 febr. 1828 af halskräfta. Han var känd för ordning, nit och drift i sitt ämbete, för redlighet och välvilja i sin lefnad.

G. 16/10 1802 i Nordmaling m. *Maria Catharina Nordén*, dotter till prosten mag. Jon. Nordén.

Barn: *Christina Ingeborg*, f. 1/11 1803 i Nordmaling, d. 6/11 s. å.; *Jonas Aron*, f. 9/1 1806, kommiss. landtmätare, bosatt å Lugnet, Åsele, d. 22/9 1860, *Johan Benjamin*, f. 4/11 1806, d. ung; *Eric Olof*, f. 18/6 1808, d. 6/2 1809; *Carl Johan*, f. 15/4 1812 i Fredrika, d. 12/6 s. å.; *Sofia Vilhelmina*, f. 19/12 1813, d. 13/2 1814; *Catharina Maria*, f. 31/7 1815, g. m. apotekaren i Umeå Joh. Olof Asplund, änka 1856.

13. **Olof Lindahl** (1830-52), f. 29 apr. 1772, son till prosten i Lycksele Erik Lindahl och hans senare maka Brita Catharina Wikmark. Inskrefs i gymn. i Hsand 1788, som stud. vid Upsala univ 1791; disp. pro ex. 1792, prästv. 24 juni 1796 till nådårspred. efter kapellpred. P. Gavelin i Volgsjö och blef hans efterträdare 1798; vid tjänstens förändring till komministratur utn. till förste komminister i Volgsjö af konsist. 9 okt. 1799 med fullmakt 28 dec. 1799 samt förste pastor i Vilhelmina nov. 1813, med tilltr. 1814; befullm. khde i Lycksele nov. 1827, med tillträde 1 maj 1828 samt slutligen khde i Åsele nov. 1828, tilltr. 1 maj 1830. Honor. prost 1840. Var en kraftfull präst och åtnjöt högt anseende hos sina församlingsbor. Afled 5 dec. 1852, 80 år 7 m. 6 d.

G. i Resele prästgård 24/1 1802 m. *Maria Christina Öman*, f. 1780, dotter till komm. i Ytterlännäs P. Öman, d. i Åsele prästgård 28/1 1846 af andtäppa.

Barn: *Maria Carolina*, f. 26/1 1807, g. m. landtmät. Jonas Aron Sollén, Åsele; *Thekla Dorothea*, f. 4/8 1809, g. 15/3 1836 m. pastor i Fredrika Erik Anton Lindahl; *Olof*, f. 20/11 1811, sist khde i Vilhelmina, n. 4; *Lovisa Ulrika*, f. 14/12 1816, g. 1) 15/3 1838 m. s. m. adj. Joh. Zach. Lindberg, 2) m. bokbindaren J. A. Nygren i Umeå stad; *Casper (Carl) Otto*, f. 2/10 1819 i Vilhelmina, gymn. i Hsand 1838, landtmäterielev, torpare i Åsele, d. 22/8 1902; *Brita Erika*, g. m. pastor i Vilhelmina Magn. Hultin.

Tr.: Primæ scientiæ educationis lineæ, p. 19, præses. *D. Boethius*, Ups. 1792.

14. **Conrad Grönlund** (1854-82), f. 18 juli 1794, son till komm. i Sorsele, utn. pastorn i Arvidsjaur Jonas Grönlund. Stud. i Upsala 1818, prästv. till komm.adj. i Sorsele 7 nov. 1819, blef där nådårspred. 7 febr. 1821, d:o i Arjeplog 26 juni 1822, curam pastoris gerens i Sorsele 9 febr. 1825, v. komm. i Kwickjock 14 jan. 1827 samt där ordin. komm. 21 okt. 1829, utn. past. i Sorsele 23 febr. 1833, tilltr. 1 maj 1835, past. i Fredrika 26 sept. 1840, tilltr. maj 1842; visitorator i södra lappmarkerna åren 1847-53; erhö

fullmakt som khde i Åsele pastorat 30 maj 1853, tilltr. 1 maj 1854 och installerades 2 juli s. å. i Åsele kyrka af visitator N. J. Sundelin. T. f. visitator och kontraktsprost i Södra lappmarkens kontrakt från början af 1863 till 1864 års slut. Kontraktsprosten Grönlund utöfvade en lång och välsignelserik verksamhet på vidt skilda ställen i lappmarken. För 1849 års lappska psalmbok hade han öfversatt 18 och omarbetat 2 psalmer samt öfversåg och förbättrade den lappska kyrkohandboken. Han nämnes bland de präster, som voro förtjänta att ihågkommas med teol. doktorat vid Carl XV:s kröning 1860: »gammal förtjänt lappsk pastor, god lappsk psalmist, hjälpsam, välgörande, hedersam, utan egna barn, men fostrande många» Till karaktären var han mild, barnafrom och älsklig och därför innerligt afhållen af alla. Han afled såsom stiftets senior 18 dec. 1882, 88 år 5 mån.

G. 1821 m. *Anna Christina Ångman*, f. 1804, dotter af komm. i Sorsele Berndt Olof Ångman. Hon afled å Marielund 28/1 1895, 90 år 9 m., sörjd af foster- och syskonbarn.

15. **Johannes Arbman** (1884-1917), f. 8 juni 1844 i Brunflo, son till khden i Sunne Ernst Arbman. Aflade mogenhetsex. i Östersund våren 1862, stud. vid Upsala univ. s. å., v. adj. vid Östersunds allm. lärov. läsåret 1865-66, efter aflagda teol. fil. ex., dimissions- och prakt. teologisk exam., prästv. nyårsdagen 1872, sedan han under större delen af år 1871 tjänstgjort som v. lektor i Hsand, hvilket förordnande han äfven behöll, under vt. 1872. Tjänstgjorde som domkyrkoadj. från 1 maj 1872 till juni 1874 samt tillika kortare tider som v. pastor; vice hospitalspred. i Hsand ht. 1874, utn. ordinarie d:o 30 dec. 1874, tilltr. 1 mars 1875. Utn. komm. i Näs-Hackås 25 jan. 1875, tilltr. 1 juni s. å., khde i samma pastorat 7 maj 1880, tilltr. 1 juli s. å.; utn. khde i Åsele 12 nov. 1883, uppehöll befattningen på förordnande från 1 juli 1884, tilltr. 1 maj 1885. Prost i Södra Lappmarkens kontr. 4 febr. 1885. Det säges, att biskop Martin Johansson skattat Johannes Arbman högt för hans fina bildning och räknat honom ss. en bland de lärdaste af stiftets prästerskap. Visst är, att han var omfattad med allmän vördnad och aktning, såsom en man för sig, ej lik de fleste, och vaken i sin trogna och långvariga församlingstjänst. De bägge bröderna prostarne Johannes i Åsele och Olof i Borgsjö uppburo med heder det Arbmanska namnet och gävo det på sin tid förnyad klang. Sångens gåfva och musikaliska anlag hade de fått i släktarf. Johannes Arbman afled 18 dec. 1917, ledamot af Sv. bibelsällskapet. LNO 1897.

G. 2/6 1875 m. *Johanna (Hanna) Olivia Frykholm*, f. 8/12 1844 i Tuna, dotter af bruksinspektör Lars Frykholm och Sofia Elisabeth Arbman.

Barn: *Eva Elisabet*, f. i Hackås 27/2 1876, d. 24/3 1883, *Elin Abigail*, f. 3/9 1877, g. 10/1 1908 m. chefen för Sveriges geol. unders., öfverdirektör fil. d:r Axel Olof Gavelin, d. i Alanäset 20/11 1922; *Sigvard Johannes*, f. 7/3 1879, forstmästare i Alanäset, förvaltare vid Kramfors ab., *Frid Olof Laurentius*, f. 24/7 1880 i Näs, fil. kand., lärare i Lundsbergs skola, sedan lärov.adj. i Hsand; *Sven Teodor*, f. 28/11 1882, fil. mag., lärare vid mellanskolan i Sunne; *Hanna Elisabet*, f. 20/2 1884, d. 23/4 1885; *Hulda Johanna*, f. i Åsele 22/11 1885, folkskolelärarinna, g. 24/6 1913 m. landtbr. Albin Gavelin i Vilhelmina; *Gunnar Emanuel*, f. 16/8 1887, v. pastor i Resele, khde i Undersåker; *Ernst Gottfrid*, f. 20/4 1889, stud., folkskollärare i Loos.

Tr.: Efterhemtning. Trenne predikningar hållna i Hernösand. Hsand 1875. - *Redig.:* Nytt och gammalt. Månadsskrift utg. af Jemtlands Missionsförening, Årg. 1. Östersund 1877 (årg. 1878-80 red. af *O. A. Wester*). - Predikan på 1. Sönd. i Adventet (i Predikn. af Hsands Stifts prester, 1. 1883). - Predikan på Midfastosönd. (i Vårt Lands predikobil. 1887, n. 11.). - Några drag av Sv. kyrkans missionsarbeten inom egna landa-mären (i Från bygd och vildmark, Luleå stifts julbok, 1914).

KAPELLPREDIKANTER I VOLGSJÖ.

1. **Petrus Gavelin** (1784-96), f. 1744, son till länsman Per Gavelin i Gafsele, Åsele, och Magdalena Sjöberg, dotter till khden Erik Sjöberg härst. n. 5. Intogs i Hsands gym. ht. 1763 och blef stud. i Upsala 29 mars 1768; prästv. i Hsand 4 sept. 1774 till adj. åt sin sväger pastor Per Edin s:r i Arvidsjaur. Då vederbörande efter mycken tvekan förenat sig om att vid Tärna kapell, som dittills betjänats af komministrarne i Sorsele, en särskild predikant skulle på försök anställas (se IV, s. 198), förordnades Gavelin därtill för 3:ne år om våren 1780. Hans lön utgjorde 25 t:r spl och 25 rdlr spec., som utgingo af lappmarksdirektionens medel. I skrifvelse 23 juli 1780 meddelar han konsist., att han, hindrad af svårt före i fjällen, icke förrän midsommardagen kunnat få hålla gudstjänst där i kapellet, vid hvars väggar ännu snödrifvor legat, då brefvet affärdades. Därjämte upplyser han om, att den närmast kapellet liggande marken var stembunden och jordmånen af svag beskaffenhet, hvarföre man bör välja längre bort belägen jord vid utsynandet af nödigt boställe åt predikanten, samt anhåller slutligen att få tillbringa vintermånaderna i Arvidsjaur. Då komministraturen i Sorsele blef ledig genom M. Degermans befordran till khde i Åsele, gjorde Gavelin ansökan att erhålla tjänsten, men önskade att tillika få behålla det anslag, han åtnjutit som predikant i Tärna. Detta afslog emellertid lappmarksdirektionen, som hade i sikte att använda samma anslag till aflöning åt den blifvande predikanten i Volgsjö nu beslutade kapellag. Gavelin gick härigenom miste om komm. sysslan i Sorsele, hvartill utsågs adj. P. Rådström. I stället förordnades han till kapellpredikant i Volgsjö ht. 1783. I bref 17 mars 1784 hemställer

pastor Degerman i Åsele, att den präst, som varit förordnad vid Tärna, snart måtte förfoga sig till Åsele ej blott för att betjäna nybyggarna, som bo i Volgsjö, och de däromkring sig uppehållande fjällapparna med gudstjänst, utan ock hafva inseende öfver kapell- och prästgårdsbyggningen därst., samt tillägger att Gavelin bör där finna sig väl nöjd, då han får tak öfver hufvudet i de hus, som nybyggaren Dan. Danielsson där för sig uppfört, och han äfven i st. f. alltjämt flyttande lappar här får grannskap af svenska nybyggare. Den 19 maj 1784 kom direktionens order, att han fortast möjligt skulle förfoga sig till Volgsjö. Under de 12 år han här tillbragte, aflönades han med det arvode, som han uppburit som predikant i Tärna och med hvilket han fann sig belåten. Volgsjöborna voro helt befriade från utlagor till sin präst. Gavelin afled 27 febr. 1796.

G. m. *Catharina Burman*, f. 20/1 1764, dotter till handl., sedan klockaren i Piteå stad Elias Burman och Elsa Læstadius, dotter till khden Joh. L. j:r i Arjeplog. Gavelins änka gifte om sig m. kapellpred. And. Gust. Lang i Ramsele-Tåsjö.

2. **Olof Lindahl** (1796-99), se nedan.

KOMMINISTER I VILHELMINA.

Olof Lindahl (1799-1814), se khdar i *Åsele* n. 13.